

3D-natisnjena termoaktivna vibroizolacija temelječa na kvazi-ničelni togosti

Gašper Bizjan^{1*}, Janko Slavič, Tilen Košir

¹ Univerza v Ljubljani, Fakulteta za strojništvo, Aškerčeva cesta 6, 1000 Ljubljana

(*e-mail: gasper212.bizjan@gmail.com)

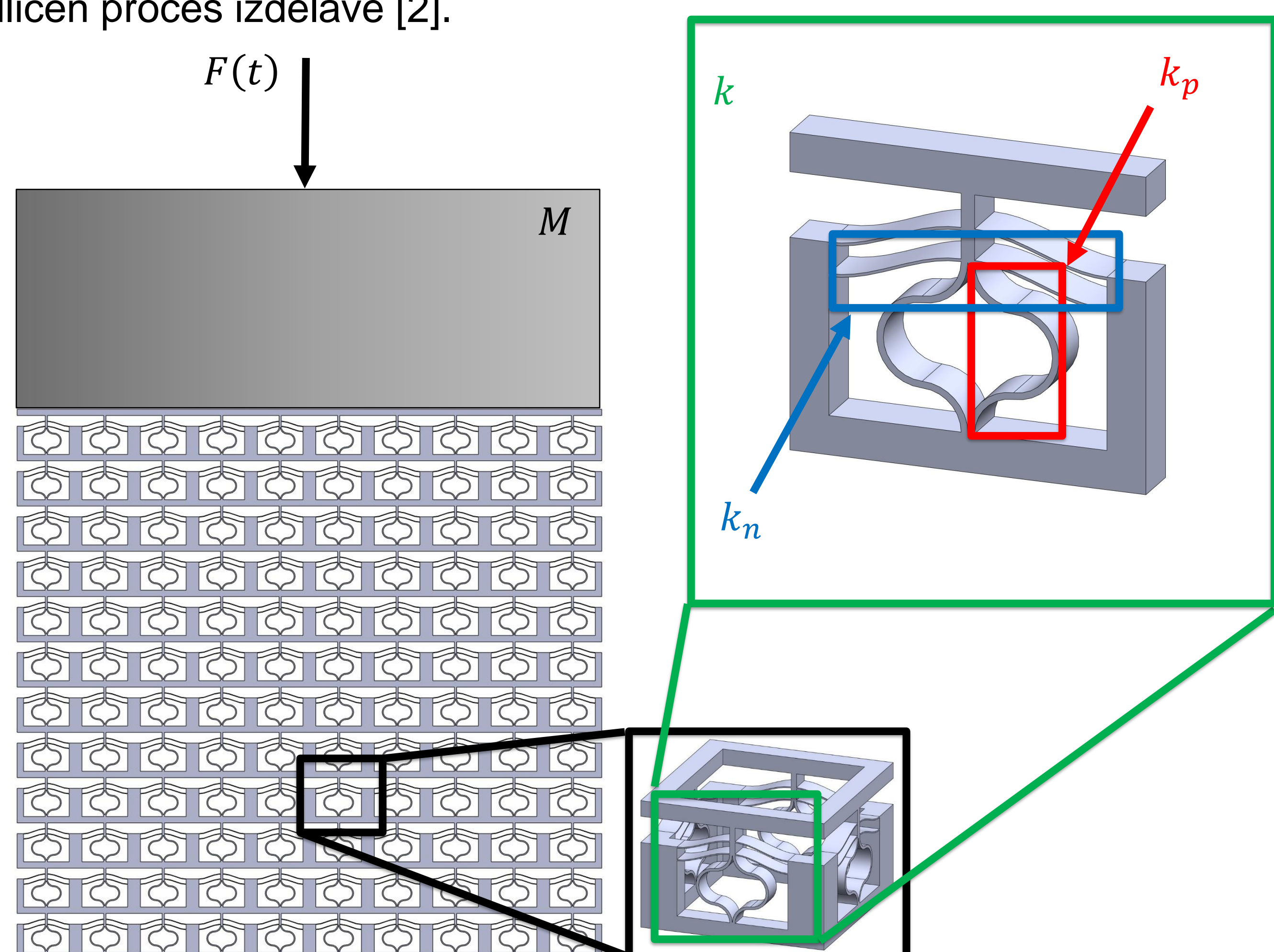
več o raziskavi

Uvod

Prisotnost nenadzorovanih vibracij v inženirskih aplikacijah hitro vodi v prekomerno obrabo ali celo v kritično odpoved materiala in strojnih delov. Z implementacijo vibroizolativnega metamateriala (MM) lahko omogočimo zaščito sistema pred dinamičnimi obremenitvami.

Reprezentativna osnovna celica

MM sestavljajo periodično razporejene podstrukture, ki skupaj tvorijo material s fizikalnimi lastnostmi, ki ga v naravi ne najdemo [1]. Te lastnosti je v celoti možno razbrati iz posamezne reprezentativne osnovne celice (ROC), kot je vidno na sliki 1. Geometrijsko kompleksne podstrukture lahko z aditivno tehnologijo skoraj poljubno postavimo v prostoru in jih na makronivoju formuliramo v MM poljubne oblike, zato se je ta izkazala kot odličen proces izdelave [2].

Slika 1: Vibroizolativni MM, ki ga tvorijo ROC, ločuje sistem mase M od okolice.

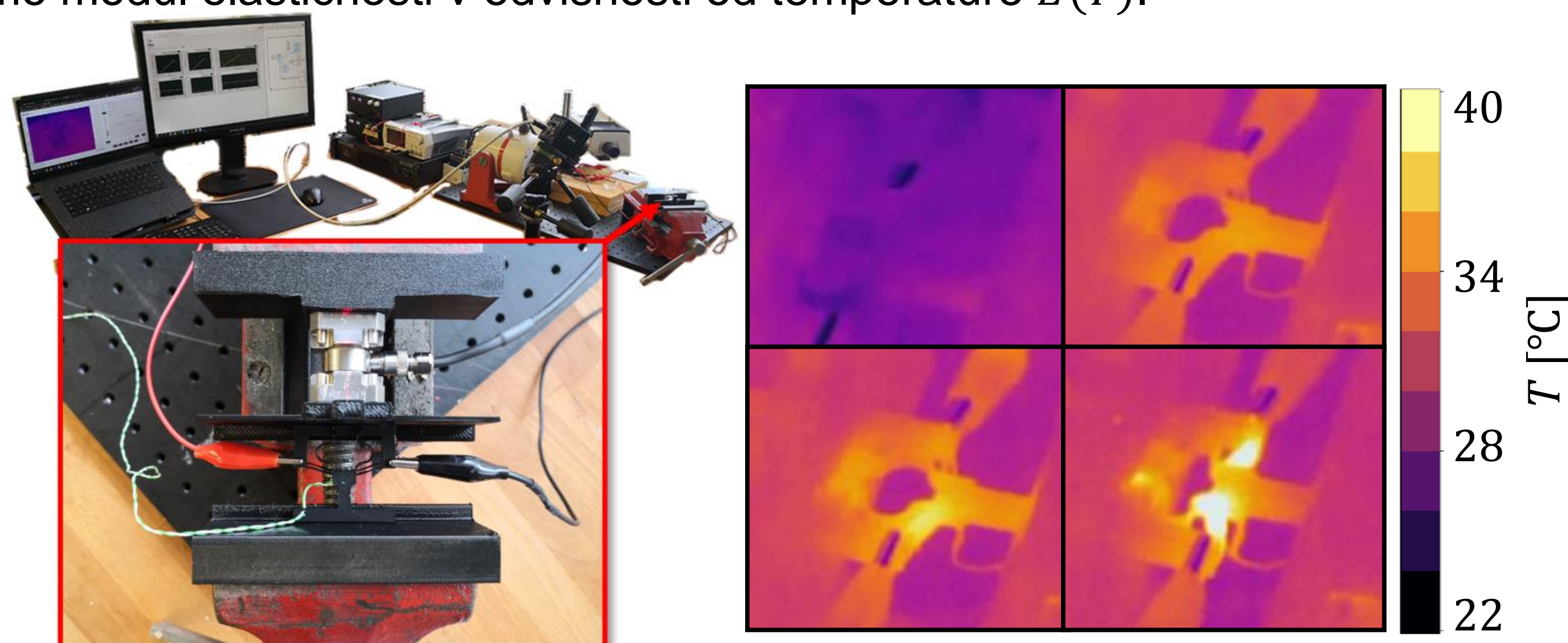
Kvazi-ničelna togost

V praksi je največkrat uporabljena linearna vibroizolacija, ki je učinkovita le, če je njena lastna frekvenca precej nižja od frekvence vzbujaanja. Za odpravo te pomanjkljivosti je bila zasnovana ROC z nelinearno vibroizolacijo $k(X)$, ki izkazuje visoko statično togost k_1 in k_3 in veliko nosilnost, medtem ko nizka dinamična togost k_2 pomeni povečano območje izolacije pri nizkih frekvencah. Tako imenovana kvazi-ničelna togost (KNT) omogoča skoraj ničelno dinamično togost v delovni točki k_2 . Kot vidimo na sliki 1, jo tvorimo z združitvijo navpičnih lokov togosti k_p in z uporabo vodoravnih kosinusnih nosilcev, ki pri pomiku preskočijo in vnašajo negativno togost k_n [2]. Zadostiti moramo pogoju:

$$k_2 = 2k_p + k_{n2}$$

Krmiljenje togosti z Joulovim tokom

Dodatno krmiljenje togosti omogoča uporaba prevodnega filameta. S segrevanjem preko električnega toka lahko uporabimo termoelektrični pojav in manjšamo togost ter tako krmilimo delovanje MM (slika 2). Določili smo modul elastičnosti v odvisnosti od temperature $E(T)$.

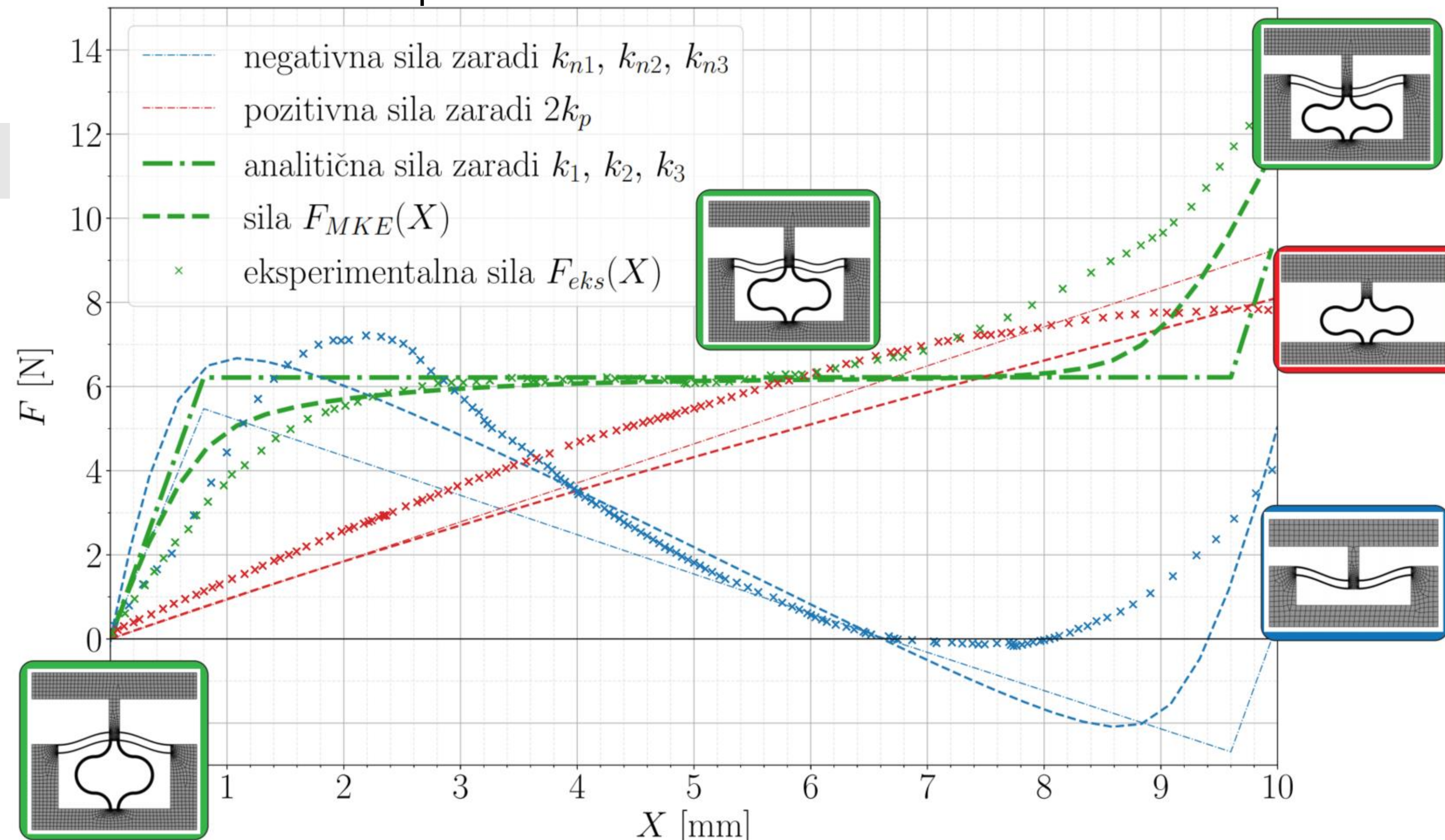

Slika 2: Eksperiment za določanje statične togosti pri različnih temperaturah

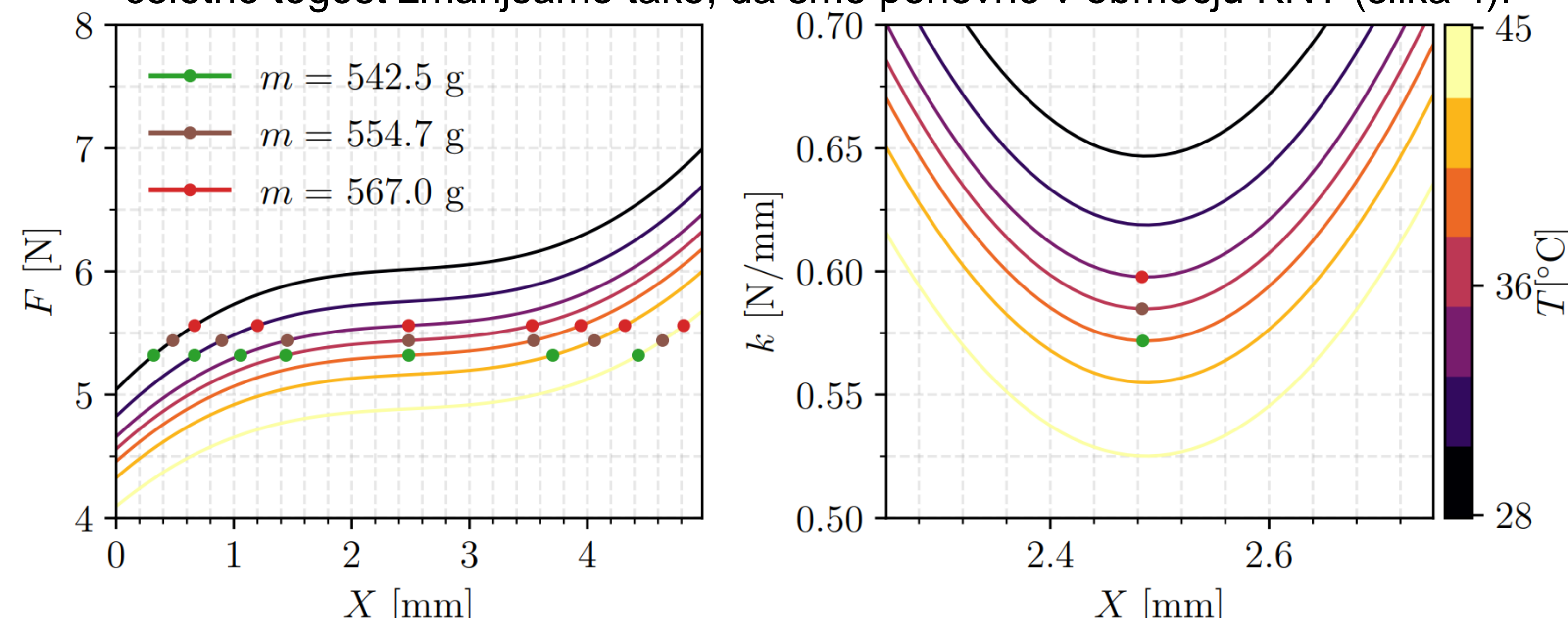
Rezultati

Statična karakteristika reprezentativne osnovne celice

Z uporabo analitičnih enačb, numeričnih simulacij po metodi končnih elementov in eksperimentalno smo tvorili KNT na sliki 3.

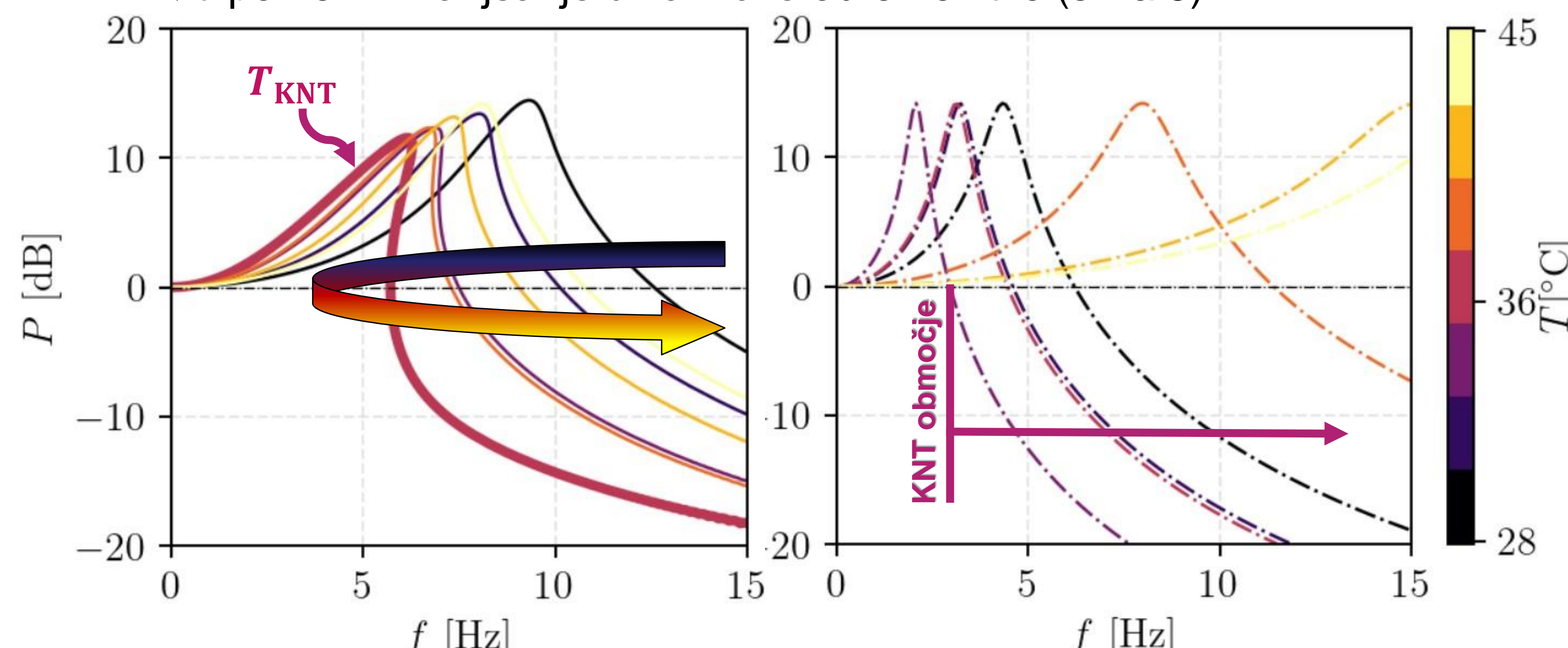
Slika 3: Potek sile F v odvisnosti od pomika X za vodoravni in navpični nosilec ter ROC. Pri spremembi sistema (mase m , s katero obremenimo posamezno ROC) se ne nahajamo več v območju $k = 0$. S spreminjanjem temperature lahko celotno togost zmanjšamo tako, da smo ponovno v območju KNT (slika 4).

Slika 4: Potek sile F in togosti k v odvisnosti od pomika ROC X ter od temperature T . Pri spremembi mase m lahko z ustrežno temperaturo ostanemo pri minimalni togosti.

Prenosnost metamateriala

Dinamične lastnosti MM lahko opazujemo na podlagi prenosnosti, pri čemer $P < 0$ pomeni zmanjšanje dinamične obremenitve (slika 5).

Slika 5: Analitični (levo) in numerični (desno) potek prenosnosti P pri frekvencah f . Opazujemo obremenitev $m = 554.7$ g pri različnih temperaturah. Z ustrežno kombinacijo temperature in mase se nam frekvenčno območje dušenja $P < 0$ poveča, saj imamo lastnost KNT. Pri spremembi obremenitve lahko prilagodimo temperaturo, da ostanemo pri največjem dušenju.

Zaključki

V raziskavi smo preučili in dokazali uporabnost 3D tiskane KNT vibroizolacije, ki izkazuje možnost krmiljenja z Joulovim tokom.

Literatura

- [1] S. Dalela, P.S. Balaji, D. P. Jena, Nonlinear Dyn., 108 (2022) 1931-1971
- [2] H. Fan, L. Yang, Y. Tian, Z. Wang, Composite Structures, 243 (2020), 112-144
- [3] J. Qiu, J.H. Lang, A.H. Slocum, Microelectromech. Sys., 13 (2004) 137-146